

Quickscan Wet natuurbescherming Woningbouw ten oosten van Winsum

COLOFON

BUREAU FAUNAX

Badweg 40 B
8401 BL Gorredijk

0513-435024

info@faunax.nl

www.faunax.nl

Lid van Netwerk Groene Bureaus

Quicksan Wet natuurbescherming Woningbouw ten oosten van Winsum

Gorredijk, november 2020

In opdracht van:

Rho Adviseurs

Contactpersoon:

Mevr. M. Hooftman

Uitvoering:

Bureau FaunaX

Veldwerk en rapportage:

Dhr. R. Fokker

Autorisatie:

Dhr. E.P. de Boer

Foto's voorpagina:

Impressie van het plangebied

© Bureau FaunaX. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:

Bureau FaunaX (2020). Quicksan Wet natuurbescherming/Woningbouw ten oosten van Winsum. Rapport 20195. Bureau FaunaX, Gorredijk.

Disclaimer: In deze rapportage worden de resultaten van een onafhankelijk onderzoek behandeld. Bureau FaunaX heeft een adviserende rol en spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het plan waarop dit onderzoek betrekking heeft. Dit onderzoek is zo zorgvuldig en nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het voorkomen van beschermde soorten is echter onvoorspelbaar. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Wanneer deze rapportage, op wat voor manier dan ook, wordt aangepast en/of aangevuld door een partij anders dan Bureau FaunaX, verliest deze rapportage zijn validiteit en geldigheid. Op dit onderzoek zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, zoals gedeponneerd bij de Kamer van Koophandel te Leeuwarden.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	2
1.3	Onderzoeksopzet	2
1.4	Karakteristiek plangebied en planvoornemen.....	3
2	RESULTATEN QUICKSCAN	5
2.1	Flora.....	5
2.2	Vogels	5
2.2.1	Jaarrond beschermde vogelnesten	5
2.3	Zoogdieren	7
2.3.1	Vleermuizen	7
2.3.2	Overige zoogdieren.....	9
2.4	Reptielen.....	11
2.5	Amfibieën	12
2.6	Vissen	12
2.7	Ongewervelden	12
2.8	Gebiedsbescherming.....	12
2.8.1	Stikstofgevoeligheid	13
2.9	Houtopstanden	14
3	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	15
3.1	Overzicht beschermde soorten	15
3.2	Effectbespreking en aanbevelingen.....	15
3.2.1	Algemene broedvogels en weidevogels	15
3.2.2	Vleermuizen (vliegroute).....	15
3.2.3	Waterspitsmuis	16
3.2.4	Zorgplicht	16
3.3	Overzicht vervolgstappen.....	16
4	LITERATUUR EN BRONNEN.....	17
	BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING	- 1 -
	Wnb Soortbescherming.....	- 1 -
	Vogels en verstoring	- 1 -
	Vrijgestelde soorten provincie Groningen.....	- 1 -
	Voorwaarden vrijstellingen	- 2 -
	Zorgplicht art 1.11 Wnb.....	- 3 -
	Wnb Gebiedsbescherming	- 3 -
	Natura 2000-gebieden	- 3 -

Wnb Houtopstanden	- 3 -
NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur	- 4 -

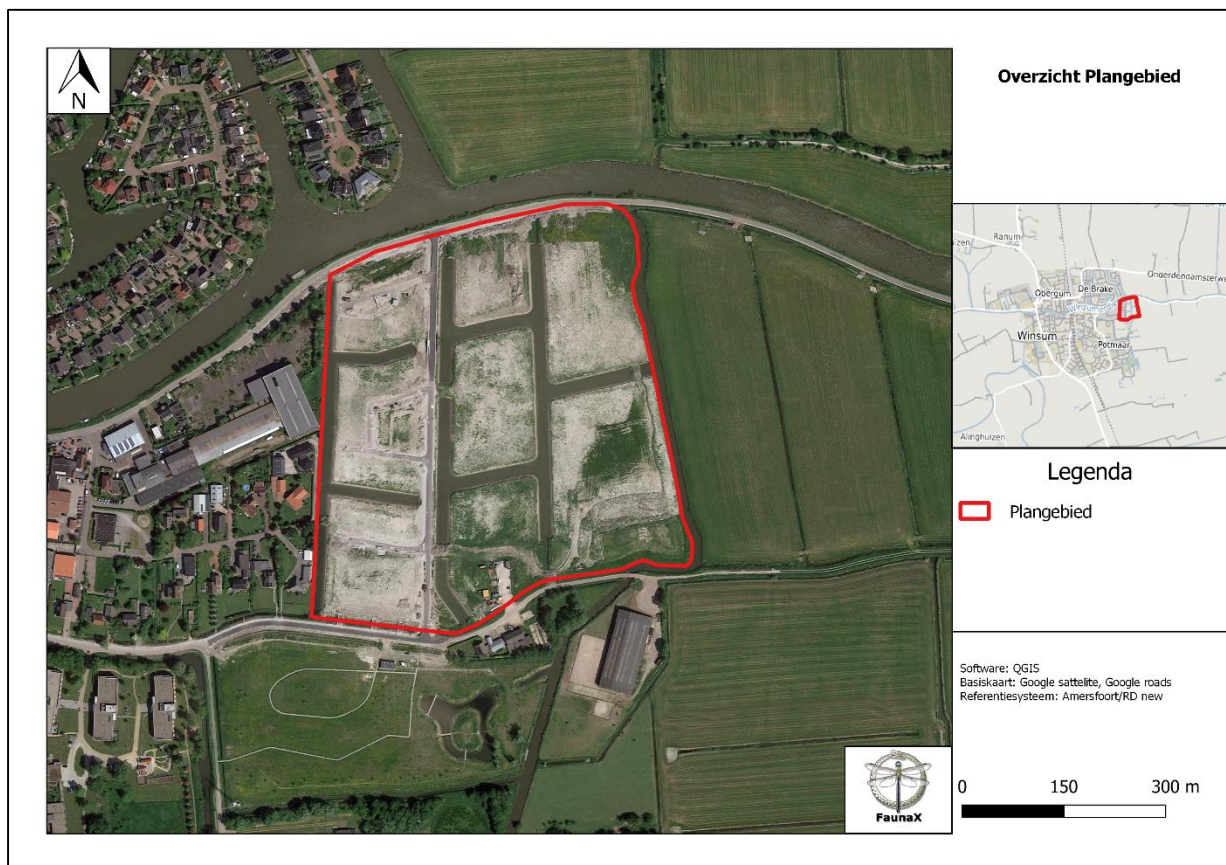
1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Men is voornemens nieuwbouwwoningen te realiseren op voormalig agrarische percelen ten oosten van de bebouwde kom van Winsum. Voor dit project is in 2014 een Quicksan uitgevoerd (Berg & van der Ploeg, 2014). Deze Quicksan is sindsdien echter verouderd en dient te worden geactualiseerd.

Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op uitvoerbaarheid, onder meer in relatie tot de natuurwetgeving. Voor meer informatie over de Wet natuurbescherming (Wnb) en de handelwijze wordt verwezen naar Bijlage I.

Zo dient te worden onderzocht of als gevolg van de uitvoering van het plan sprake is van effecten op wettelijk beschermde soorten flora en fauna en/of natuurgebieden (Natura 2000), alsook in het kader van houtopstanden. Om hierin inzicht te krijgen wordt in eerste instantie een ecologische Quicksan uitgevoerd. Bij dit onderzoek wordt een inschatting gemaakt van de (mogelijk) binnen de invloedssfeer van het project aanwezige beschermde natuurwaarden en de effecten van de voorgenen plannen op deze waarden.

Figuur 1.1. Het plangebied (rood omlijnd) te Winsum.

1.2 Doel

Deze ecologische beoordeling geeft, voor zover mogelijk, antwoord op de volgende vragen:

1. Komen binnen het plangebied (biotopen van) onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten voor?
2. Komen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde natuurgebieden voor?
3. Wat zijn de mogelijke effecten van de werkzaamheden op deze beschermde natuurwaarden en -gebieden, zowel tijdens de realisatie als na afloop hiervan?
4. Voor welke soorten en hun leefgebied wordt de wet mogelijk overtreden en in hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
5. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkomen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 4.

1.3 Onderzoeksopzet

Soorten

In opdracht van Rho Adviseurs heeft Bureau FaunaX het planvoornemen door middel van een ecologische Quicksan getoetst aan de natuurwetgeving. Deze Quicksan heeft bestaan uit een bureaustudie en een veldbezoek gebaseerd op ecologisch inzicht (expert judgement). Een ecologische Quicksan of beoordeling is meestal de eerste stap van ecologisch onderzoek en is bedoeld om een inschatting te maken van de mogelijke effecten op eventueel aanwezige beschermde flora en fauna en/of natuurgebieden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het veldonderzoek voor deze Quicksan is uitgevoerd op woensdag 11 november 2020 en vond plaats onder mistige en frisse weersomstandigheden (9°C, windkracht 2, geheel bewolkt). Dit onderzoek bestond uit een visuele inspectie van het plangebied, waarbij is gelet op de aanwezigheid van (of sporen van) beschermde soorten en op de eventuele aanwezigheid van geschikt leefgebied van deze soorten.

Gebieden - Natura 2000

Behalve dat onderzocht wordt welke soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen voorkomen, wordt ook gecontroleerd of er sprake kan zijn van negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Dit gebeurt middels een grove analyse op basis van de geplande werkzaamheden en de relevante afstand tot de meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden.

Houtopstanden

Onder de Wet natuurbescherming worden ook houtopstanden beschermd. Er wordt gecontroleerd in welke mate er sprake is van kap en of hier een meld- en/of herplantingsplicht aan de orde kan zijn.

Overige gebiedsbescherming

Naast de Wet natuurbescherming zijn er nog meer regelgevingen die ingaan op het beschermen van de natuur in Nederland. Dit zijn veelal provinciale stukken, al dan niet als uitvoeringsorgaan vanuit rijksbeleid. Het gaat hierbij om regelgeving omtrent de Ecologische Hoofdstructuur, ganzengedooggebieden en weidevogelgebieden. Deze toetsing stipt kort aan of er sprake kan zijn van een conflict tussen de provinciale regelgevingen en het geplande initiatief.

1.4 Karakteristiek plangebied en planvoornemen

Het plangebied bevindt zich oostelijk op de grens van de bebouwde kom van Winsum. Het plangebied is in twee gedeeltes in te delen (figuur 1.2). In deel 1 zijn de voorgenomen werkzaamheden reeds uitgevoerd en grotendeels afgerond. Dit gedeelte wordt dan ook niet in deze Quicksan behandeld. In deel 2 zijn nog geen werkzaamheden uitgevoerd. Dit gedeelte bestaat uit ruderaal, voormalig agrarisch gebied, gescheiden door diverse sloten en vaarten. De oostelijke grens van het plangebied wordt gevormd door de Potmaar. Ten noorden grenst het plangebied aan het Winsumerdiep. De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door de bebouwde kom van Winsum en agrarisch gebied doorkruist door sloten en bomenlanen.

Het planvoornemen bestaat uit het realiseren van diverse nieuwbouwwoningen in deel 2 van het plangebied, zoals reeds is gebeurd in deel 1. Binnen deze werkzaamheden zal de ruderaal vegetatie die in de tussentijd in dit gedeelte van het plangebied is opgekomen worden verwijderd. De oevers van de sloten en vaarten binnen het plangebied zullen hierbij worden aangetast. Binnen het planvoornemen is geen sprake van het kappen van bomen. Ook worden de naastgelegen Potmaar en Winsumerdiep niet aangetast binnen de voorgenomen werkzaamheden.

Figuur 1.2. Het totale plangebied kan worden opgedeeld in twee delen. In onderhavige Quicksan wordt alleen deel 2 (groen) behandeld.

Figuur 1.3. Impressie van het plangebied.

2 RESULTATEN QUICKSCAN

2.1 Flora

In het plangebied zijn soorten aangetroffen als Engels raaigras, grote brandnetel, ridderzuring, zilverschoon, rode klaver, brede weegbree, smalle weegbree en gewoon sterrenkroos. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen, noch is het geschikte biotoop hiervoor aanwezig. De onder de Wnb beschermde plantensoorten stellen veelal kritische eisen aan hun standplaatsen. Aan deze eisen wordt binnen het plangebied niet voldaan.

Figuur 2.1. Impressie van de flora in het plangebied met v.l.b.n.r.o.: grote brandnetel, rode klaver, gewoon sterrenkroos en smalle weegbree.

- De aanwezigheid van beschermde plantensoorten kan uitgesloten worden op basis van habitateigenschappen.

2.2 Vogels

2.2.1 Jaarrond beschermde vogelnesten

Roofvogels en uilen

Nesten van vogelsoorten die jaarrond beschermd zijn bevinden zich over het algemeen in volgroeide bomen en/of bossen, zoals ooievaarsnesten of horsten van roofvogels. Sommige soorten, zoals kerkuil, huismus en gierzwaluw komen over het algemeen in bebouwing tot broeden.

Binnen deel 2 van het plangebied zoals afgebeeld in figuur 1.2 zijn geen bomen, noch kunstmatige bouwwerken aanwezig. De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten in bomen zowel als in kunstmatige bouwwerken kan op voorhand worden uitgesloten.

- De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten binnen de invloedssfeer van de voorgenomen werkzaamheden kan op voorhand worden uitgesloten.

Weidevogels

Ten tijde van het veldbezoek is gebleken dat er geruime tijd geen werkzaamheden zijn uitgevoerd binnen het plangebied. Hierdoor is op verschillende plaatsen ruderaire vegetatie opgekomen. Hoewel ten tijde van het veldbezoek geen (indicatie van) broedgevallen van weidevogels zijn aangetroffen binnen het plangebied, kan het niet op voorhand worden uitgesloten dat weidevogels binnen het broedseizoen in het plangebied broeden. Hiernaast is het gebied rond het plangebied aangewezen als weidevogelgebied (zie figuur 2.7 in hoofdstuk 2.8). In een in 2014 uitgevoerd onderzoek was het plangebied hier ook onderdeel van. De begrenzingen van het weidevogelgebied zijn sindsdien zo verlegd, dat het plangebied niet langer onderdeel van dit weidevogelgebied is (bron: Weidevogelgebieden Groningen). De voorgenomen werkzaamheden kunnen echter wel gepaard gaan met negatieve effecten op broedgevallen van weidevogels in het weidevogelgebied vlak buiten het plangebied. Zo kunnen broedgevallen in dit gebied worden verstoord als gevolg van de werkzaamheden, bijvoorbeeld door trillingen in de grond door graafmachines.

Negatieve effecten op zowel weidevogels binnen het plangebied als daarbuiten kunnen echter op voorhand worden uitgesloten, mits de werkzaamheden buiten de broedperiode wordt uitgevoerd (over het algemeen 15 maart – 15 juli).

Overige (broed)vogelsoorten

Naast de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten is het plangebied ook beoordeeld op waarden voor broedvogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. De nesten van deze soorten zijn uitsluitend beschermd tijdens het broedproces. Het plangebied biedt mogelijkheden voor diverse soorten broedvogels. Er binnen het plangebied sporadisch sprake van kleinschalige rietgroei op de oevers van enkele vaarten en sloten (figuur 2.2). Soorten als meerkoet en wilde eend kunnen hier tot broeden komen.

Met deze soorten kan rekening worden gehouden door de voorgenomen werkzaamheden buiten de broedperiode uit te voeren. Deze periode loopt over het algemeen van 15 maart tot 15 juli. Deze datumgrenzen kunnen afwijken per soort en door klimatologische omstandigheden.

Figuur 2.2. Kleinschalige rietgroei op de oever van de Potmaar op de grens van het plangebied.

- Binnen en vlak buiten het plangebied, maar binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen vogels tot broeden komen waarvan de nesten geen jaarronde bescherming genieten, maar wel beschermd zijn tijdens het broedproces (15 maart - 15 juli). Voer werkzaamheden, zoveel als kan, uit buiten deze periode.
- Negatieve effecten op weidevogels kunnen op voorhand worden uitgesloten, mits het planvoornemen buiten de broedperiode wordt uitgevoerd.

2.3 Zoogdieren

2.3.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

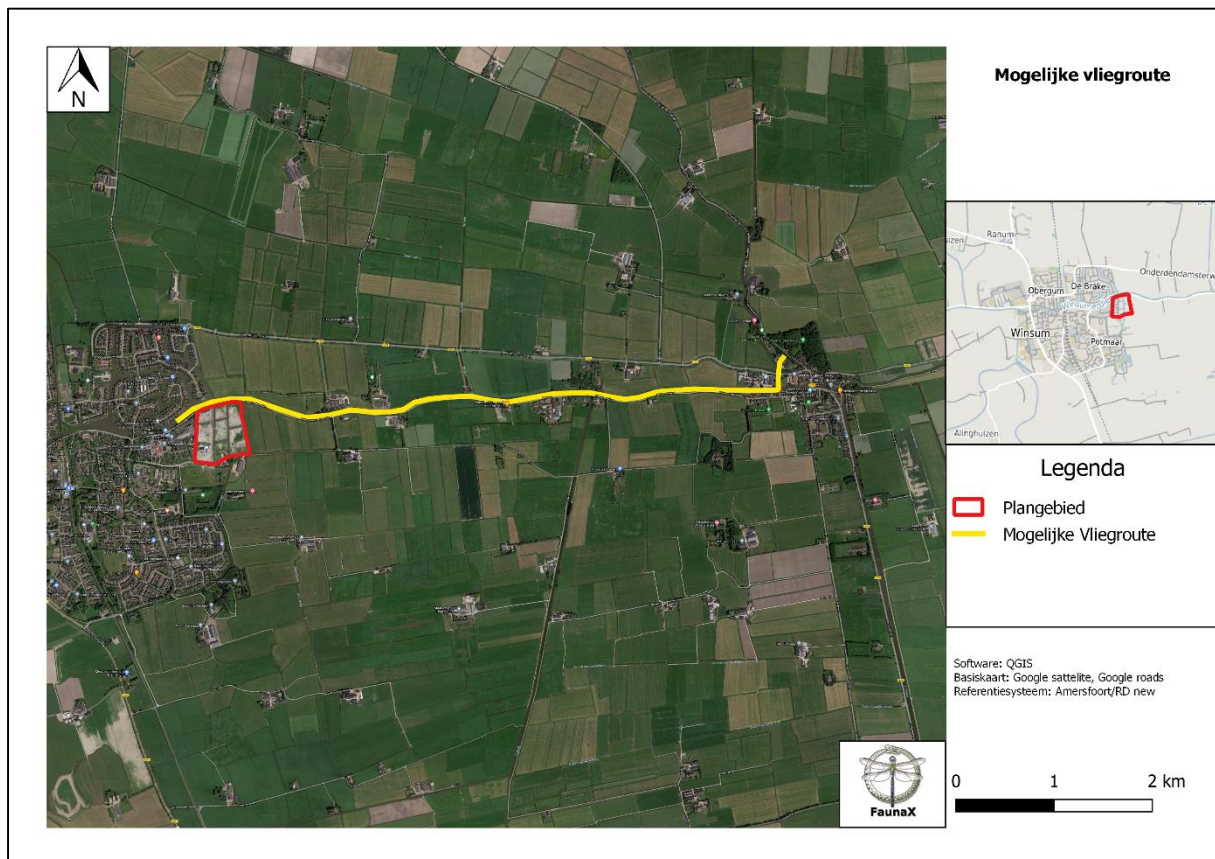
Vleermuizen verblijven in Nederland over het algemeen in bomen, in gebouwen of in andere kunstmatige bouwwerken. In bomen verblijven vleermuizen vaak in oude spechtengaten of gaten die binnenin een boom zijn doorgerot als het gevolg van bijvoorbeeld het afbreken van takken. Binnen het in deze Quicksan behandelde gedeelte van het plangebied zijn geen bomen, noch kunstmatige bouwwerken aanwezig. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het plangebied kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Naast verblijfplaatsen van vleermuizen, kunnen ook vliegroutes en/of foerageergebieden van vleermuizen een beschermde status hebben als deze van essentieel belang zijn voor het in stand houden van een verblijfplaats. Als vliegroute worden, afhankelijk van de soort, waterlichamen, bosranden, bomenlanen of gebouwen gebruikt.

Vliegroutes

Zowel de Potmaar als het Winsumerdiep kunnen vliegroutes vormen voor diverse (soorten) vleermuizen. De Potmaar vormt naar alle waarschijnlijkheid slechts een kleine vliegroute tussen de bebouwde kom van Winsum en het Winsumerdiep. De bebouwde kom van Winsum biedt echter diverse alternatieven, zoals gebouwen- en bomenrijen. De Potmaar vormt derhalve geen essentiële vliegroute.

Echter, het Winsumerdiep vormt de enige directe verbinding tussen de bebouwde kom van Winsum naar oostelijk gelegen geschikte foerageergebieden, zoals het Onderdendamsterbos ten noorden van Onderdendam (figuur 2.3). Door de afwezigheid van vergelijkbare bosgebieden vormt het Onderdendamsterbos mogelijk een belangrijk foerageergebied voor vleermuizen uit de ruime omgeving. Het Winsumerdiep vormt derhalve mogelijk een essentiële vliegroute. Doordat het Winsumerdiep geen onderdeel vormt van het plangebied, kan hiermee rekening worden gehouden door lichtuitstraling boven het wateroppervlak hiervan tussen zonsondergang en zonsopkomst tijdens en na de voorgenomen werkzaamheden gelijk te houden of te verlagen in vergelijking met de huidige omstandigheden. Mits men hieraan kan voldoen kunnen negatieve effecten op essentiële vliegroutes van vleermuizen op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.3. Het Winsumerdiep (gele lijn) vormt mogelijk een essentiële vliegroute voor diverse (soorten) vleermuizen.

Foeragegebieden

Het in deze Quickscan behandelde gedeelte van het plangebied bestaat geheel uit ruderaal percelen, doorkruist met diverse sloten en vaarten. Dit plangebied vormt derhalve waarschijnlijk een foerageergebied voor diverse (soorten) vleermuizen. De omgeving van het plangebied biedt echter dusdanig veel alternatieven in de vorm van vergelijkbare percelen en waterlichamen, zoals het Winsumerdiep, het oostelijk gelegen Onderdendamsterbos en het

zuidelijk gelegen Vogelpark. De aanwezigheid van een essentieel foerageergebied binnen het plangebied kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

- De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.
- Negatieve effecten op essentiële vliegroutes van vleermuizen kunnen op voorhand worden uitgesloten, mits men een verhoging van lichtuitstraling boven het wateroppervlak van het Winsumerdiep tussen zonsondergang en zonsopkomst tijdens en na de voorgenomen werkzaamheden kan voorkomen.
- Negatieve effecten op essentiële foerageergebieden van vleermuizen kunnen op voorhand worden uitgesloten.

2.3.2 Overige zoogdieren

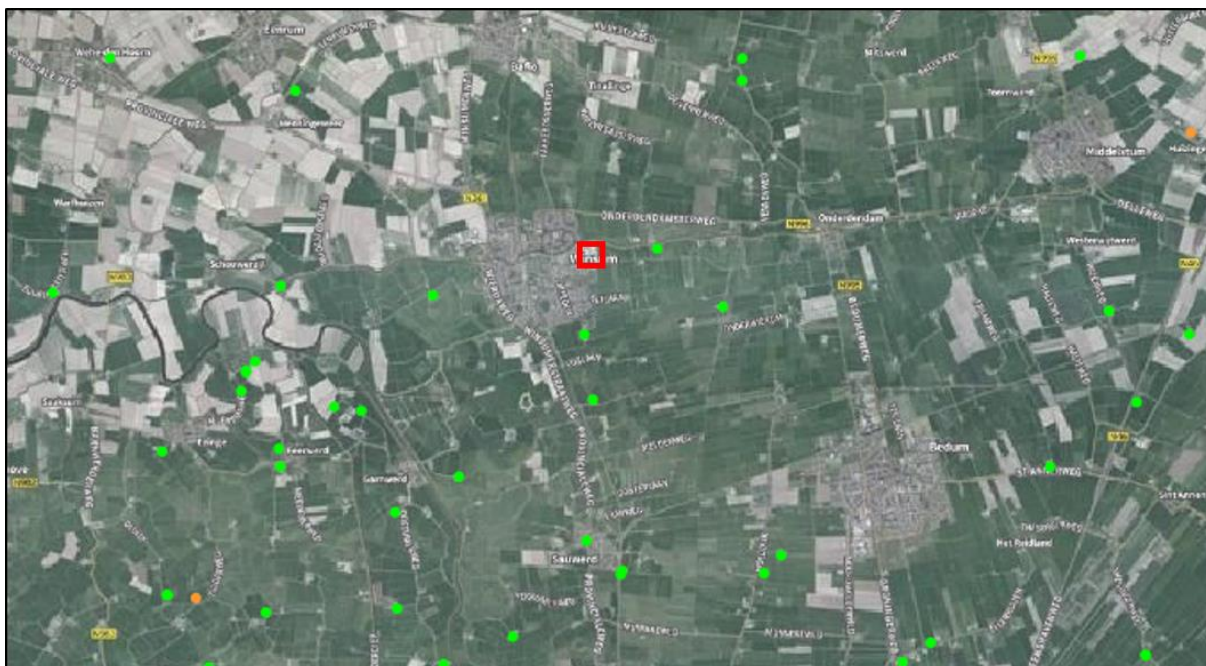
Het plangebied is tevens gecontroleerd op de aanwezigheid van (geschikt habitat van) overige beschermde soorten zoogdieren.

Otter

In de ruime omgeving van het plangebied zijn een drietal waarnemingen van otters bekend (bron: NDFF). Otters staan bekend als schuwe dieren die hun leefgebied vinden in rustige gebieden met voldoende dekking (bron: Zoogdierverseniging). Doordat het plangebied zich op de grens van de bebouwde kom van Winsum bevindt, is hier geen sprake van een rustige omgeving voor otters. Daarnaast beschikken de oevers van de diverse vaarten en sloten binnen het plangebied niet over geschikte dekking. Hier is slechts sporadisch sprake van kleinschalige rietgroei. De aanwezigheid van otters binnen de invloedssfeer van de voorgenomen werkzaamheden kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Waterspitsmuis

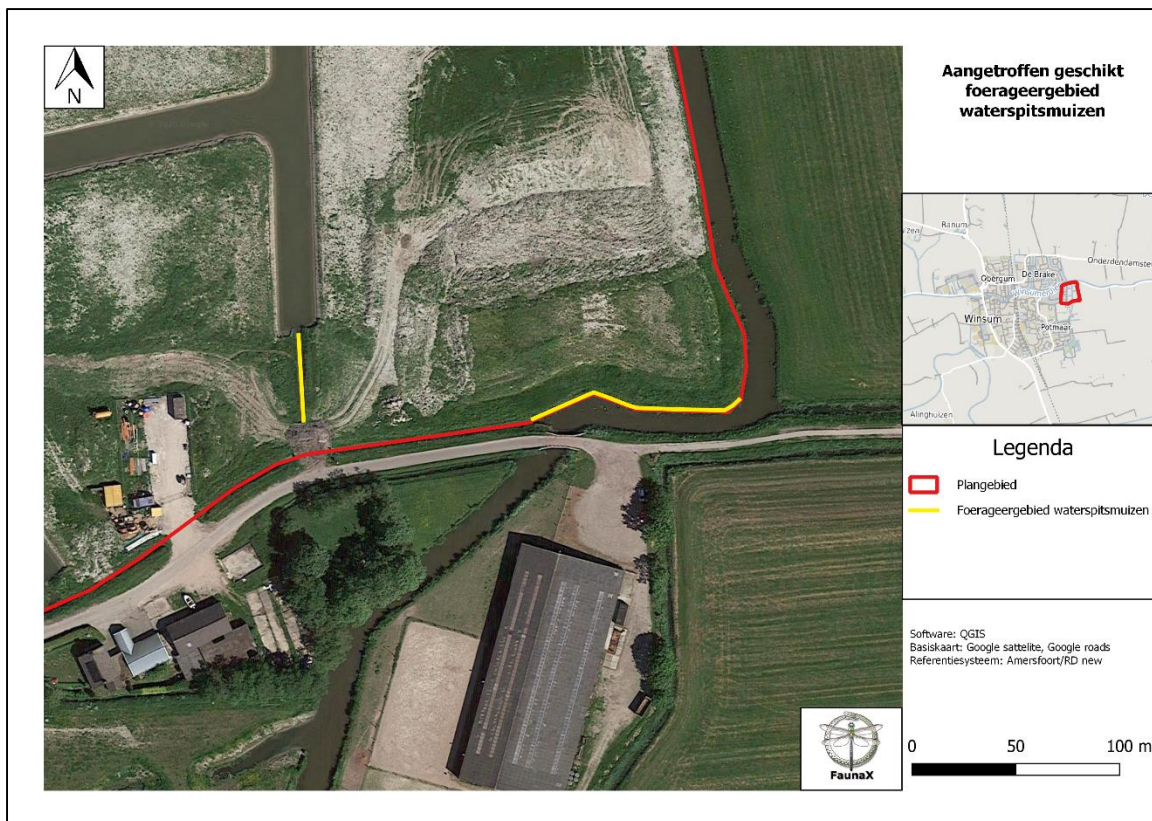
In de omgeving van het plangebied zijn diverse waarnemingen van waterspitsmuizen bekend (figuur 2.4). Waterspitsmuis is een schuwe soort die leefgebied vindt in wateren met goed ontwikkelde oever- en watervegetatie (bron: Zoogdierverseniging). In de Quicksan uit 2014 werd het plangebied als ongeschikt beoordeeld voor waterspitsmuizen (Berg & van der Ploeg, 2014). Ten tijde van het veldbezoek was er geen sprake van geschikte oever- en watervegetatie voor waterspitsmuizen in en op de oevers van de meeste vaarten en sloten binnen het plangebied. Echter, op twee locaties binnen het plangebied is meer ontwikkelde watervegetatie en kleinschalige rietgroei aangetroffen. Dit betrof een klein gedeelte van een sloot binnen het plangebied, en een gedeelte van de oever van de Potmaar (figuren 2.5 en 2.6). Deze gebieden zijn geschikt gevonden als leefgebied voor waterspitsmuizen. Daarnaast is ook het op land gelegen gedeelte van het plangebied door de opgekomen ruderaal vegetatie geschikt gevonden als foerageergebied voor waterspitsmuizen. Op basis van de aanwezigheid van leefgebied en waarnemingen van waterspitsmuizen kan de aanwezigheid van deze soort binnen het plangebied niet op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.4. In de omgeving van het plangebied (rood omlijnd) zijn diverse waarnemingen van waterspitsmuizen (groene stippen) bekend.

Figuur 2.5. In een sloot (boven) en langs een gedeelte van de oever van de Potmaar is geschikt foerageergebied voor waterspitsmuizen aangetroffen.

Figuur 2.6. De locaties van het voor waterspitsmuizen geschikt leefgebied.

De aanwezigheid van andere beschermde zoogdiersoorten, zoals Noordse woelmuis, boommarter en grote bosmuis binnen de invloedssfeer van de voorgenomen werkzaamheden kan op voorhand worden uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens (bron: NDFF), de ligging van het plangebied op de grens van de bebouwde kom van Winsum en de afwezigheid van habitateigenschappen zoals geschikte boomholten. Binnen het plangebied kunnen wel andere, lichter beschermde zoogdieren voorkomen, zoals veldmuis. Hoewel deze soorten zijn vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen, dient men zich wel te houden aan de zorgplicht (zie bijlage I).

- De aanwezigheid van waterspitsmuizen binnen het plangebied kan niet op voorhand worden uitgesloten.
- De aanwezigheid van otters en overige beschermde zoogdieren binnen de invloedssfeer van de voorgenomen werkzaamheden kan op voorhand worden uitgesloten.
- In het plangebied kunnen wel andere licht beschermde soorten voorkomen, zoals veldmuis. Voor deze soorten geldt een provinciale vrijstelling in het geval van ruimtelijke ontwikkelingen, maar geldt wel de zorgplicht (zie Bijlage I).

2.4 Reptielen

Het plangebied is tevens gecontroleerd op waarden voor beschermde reptielen en amfibieën. Op basis van verspreidingsgegevens (bron: NDFF) en habitateigenschappen kan op voorhand worden uitgesloten dat binnen het plangebied beschermde reptielen voorkomen.

- De aanwezigheid van leefgebied van beschermde reptielen binnen en vlak buiten het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.

2.5 Amfibieën

Het plangebied is gecontroleerd op de aanwezigheid van beschermde amfibieën, zoals poelkikker, heikikker en rugstreeppad. De meeste vaarten en sloten binnen het plangebied zijn vrij steil afgestoken en beschikken niet over geschikte oever- en watervegetatie. Alleen een enkele sloot en een gedeelte van de oever van de Potmaar met meer ontwikkelde rietgroei en watervegetatie zijn geschikt bevonden als leefgebied voor beschermde amfibieën door de aanwezigheid van geschikte oever- en watervegetatie (figuur 2.6). In de omgeving van het plangebied zijn echter geen waarnemingen van beschermde amfibieën bekend (bron: NDFF). Het plangebied ligt tevens buiten het verspreidingsgebied van eerdergenoemde beschermde amfibieënsoorten (bron: Verspreidingatlas). De aanwezigheid van beschermde amfibieën binnen het plangebied kan daarom op voorhand worden uitgesloten. Binnen het plangebied kunnen wel andere, lichter beschermde amfibieën voorkomen, zoals bruine kikker. Hoewel deze soorten zijn vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen, dient men zich wel te houden aan de zorgplicht (zie Bijlage I).

- De aanwezigheid van beschermde amfibieën binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.
- Voor andere, licht beschermde, vrijgestelde soorten, zoals bruine kikker geldt de zorgplicht (zie Bijlage I).

2.6 Vissen

Het plangebied is gecontroleerd op waarden voor de in Nederland voorkomende groep beschermde zoetwatervissen. De enige soort welke redelijkerwijs in de omgeving van het plangebied kan voorkomen is de grote modderkruiper. Grote modderkruiper staat in Nederland bekend als een poldervis.

In de omgeving van het plangebied zijn geen waarnemingen van deze soort bekend (bron: NDFF). Het plangebied bevindt zich hiernaast buiten het verspreidingsgebied van deze soort (bron: Verspreidingsatlas). De aanwezigheid van grote modderkruipers binnen het plangebied kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

- De aanwezigheid van grote modderkruipers binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.

2.7 Ongewervelden

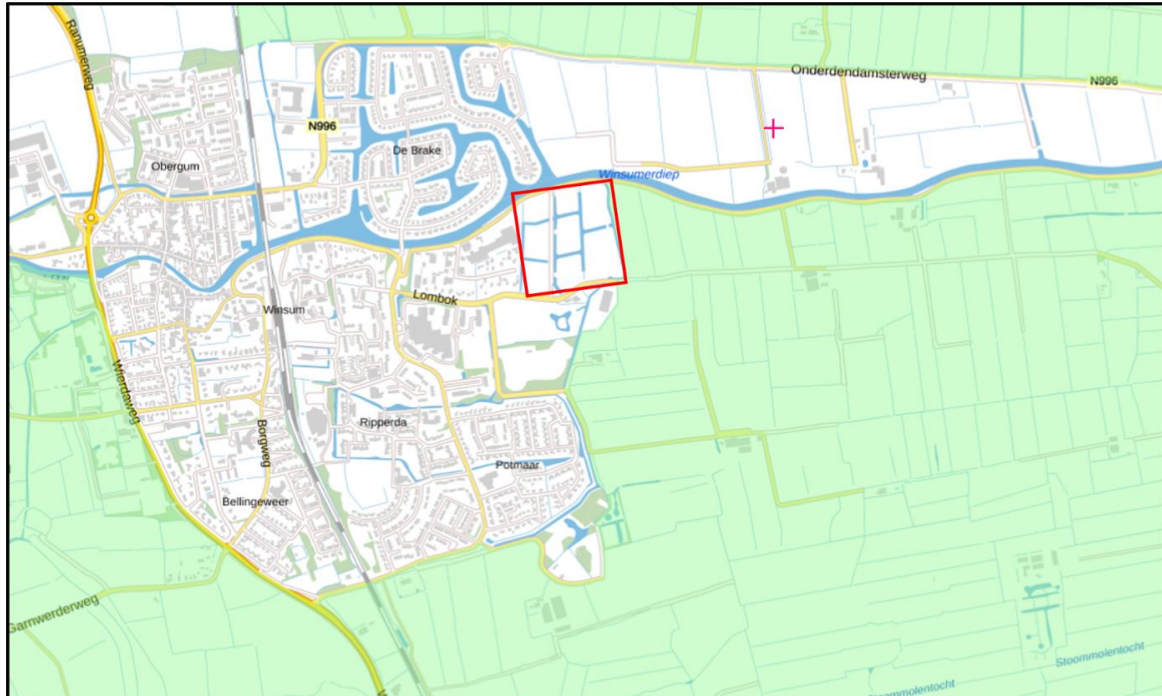
Het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde ongewervelden kan op voorhand worden uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens (NDFF) en habitateigenschappen. Door het ontbreken van geschikt voortplantingswater binnen het plangebied kunnen negatieve effecten op beschermde libellen(larven) op voorhand worden uitgesloten. Het voorkomen van andere beschermde ongewervelden kan worden uitgesloten, bijvoorbeeld op basis van de afwezigheid van waardplanten van beschermde vlindersoorten.

- De aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde ongewervelden kan op voorhand worden uitgesloten.

2.8 Gebiedsbescherming

Tijdens de bureaustudie zijn geen vormen van gebiedsbescherming naar voren gekomen die betrekking hebben op het plangebied. Het plangebied valt niet onder het NatuurNetwerk Nederland (NNN, voormalig EHS) of Natura2000, en is niet (langer) aangewezen als Weidevogelgebied of als ganzenfoeragegebied (bronnen: weidevogelgebieden Groningen en Ganzenfoeragegebieden Groningen).

Ten tijde van de in 2014 uitgevoerde Quicksan viel het plangebied binnen de begrenzings van een door de Provincie Groningen aangewezen weidevogelgebied (Berg & van der Ploeg, 2014). Dit is hedendaags echter niet meer het geval (Figuur 2.7). Negatieve effecten op een weidevogelkerngebied kunnen derhalve op voorhand worden uitgesloten. De provincie Groningen is echter bevoegd gezag in dezen.

Figuur 2.7. Het plangebied (rood omlijnd) valt niet binnen de begrenzings van een weidevogelkerngebied (groene vlakken) (bron: weidevogelgebieden Groningen).

2.8.1 Stikstofgevoeligheid

Binnen een straal van 15 km ligt het plangebied hemelsbreed op circa 10 km en 14,9 km afstand van de Natura2000-gebieden Waddenzee en Leekstermeergebied (respectievelijk, figuur 2.8). Tijdens de uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden (realisatie nieuwbouw) komt er naar alle waarschijnlijkheid extra stikstof vrij door bijvoorbeeld het inzetten van mobiele werktuigen. Vanwege de kleine aard van de werkzaamheden en de relatief grote afstand tot de dichtstbijzijnde Natura2000-gebieden kunnen negatieve effecten als gevolg van stikstofuitstoot op deze gebieden naar ons inzicht op voorhand worden uitgesloten. De provincie Groningen is echter bevoegd gezag in dezen en bepaalt of het uitvoeren van een Aeriusberekening benodigd is.

Figuur 2.8. Natura2000-gebieden (paarse vlakken) in de omgeving van het plangebied (rood) (bron: Kaartenkijldoos Provincie Fryslân).

- Het plangebied valt niet (langer) binnen de begrenzings van het NNN, Natura2000-gebieden, weidevogelgebieden of ganzenfoerageergebieden. De provincie Groningen is echter bevoegd gezag in dezen.
- Negatieve effecten op Natura2000 gebieden als gevolg van extra stikstofuitstoot kunnen naar ons inzicht op voorhand worden uitgesloten.

2.9 Houtopstanden

Als er een (deel van een) houtareaal wordt gekapt van meer dan 10 are (1000 m²) of een (deel van een) bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom kan er sprake zijn van een meld- en/of herplantingsplicht. Binnen het planvoornemen worden geen bomen gekapt. Er is derhalve geen sprake van een meld- en/of herplantingsplicht.

- Er is geen sprake van een meld- en/of herplantingsplicht

3 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

3.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn alleen die soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus, en waarop eventueel in de toekomst geplande werkzaamheden van negatieve invloed kunnen zijn.

Tabel 3.1 Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in en rond het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	Art. 3.1	Art. 3.5	Art. 3.10	Vrijgesteld	Advies
Vogels	Algemene Broedvogels en Weidevogels	Mogelijk	X				Werken buiten broedseizoen. Anders → Broedvogelcheck.
Zoogdieren	Vleermuizen (vliegroule)	Mogelijk		X			Voorkomen verhoging lichtuitstraling boven Winsumerdiep. Anders → Nader onderzoek
Zoogdieren	Waterspitsmuis	Mogelijk			X		Nader onderzoek
Divers	Divers	Ja				X	Zorgplicht

3.2 Effectbespreking en aanbevelingen

De voorgenomen werkzaamheden kunnen doorgang vinden binnen de kaders van de Wet natuurbescherming, mits men zich houdt aan de hieronder volgende aanbevelingen.

3.2.1 Algemene broedvogels en weidevogels

Binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden komen waarschijnlijk (weide)vogels tot broeden waarvan de nesten alleen tijdens de broedtijd beschermd zijn. We adviseren om de voorgenomen werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Voor het broedseizoen wordt over het algemeen de periode van 15 maart-15 juli aangehouden. Afhankelijk van de soort en klimatologische omstandigheden kunnen soorten echter eerder of later in het jaar tot broeden komen. Wat voor deze soorten van belang is, is of er sprake is van een broedgeval. Zo ja, dan is deze altijd beschermd.

Indien de werkzaamheden niet buiten de broedperiode uitgevoerd kunnen worden, adviseren we om voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcheck uit te voeren om eventuele broedgevallen van (weide)vogels binnen en vlak buiten het plangebied vast te stellen, dan wel uit te sluiten.

3.2.2 Vleermuizen (vliegroule)

Het Winsumerdiep vormt mogelijk een essentiële vliegroule tussen de bebouwde kom van Winsum en oostelijk gelegen foerageergebieden. We adviseren versterking van de lichtuitstraling boven het wateroppervlak van het Winsumerdiep tijdens en na de voorgenomen werkzaamheden in vergelijking met de huidige omstandigheden te vermijden. Indien dit niet mogelijk is, wordt nader onderzoek geadviseerd. Dit dient uitgevoerd te worden aan de hand van twee gerichte veldbezoeken in de periode 15 mei-1 oktober, waarvan één bezoek in de kraamperiode (15 mei – 15 juli) plaats dient te vinden. Tussen de twee veldbezoeken dient een periode van acht weken te zitten. De onderzoeksmethodiek is vastgelegd in het Vleermuisprotocol, opgesteld door het ministerie van EZ, Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdierverseniging.

Indien er een essentiële vliegroute van vleermuizen wordt vastgesteld, dient er voor de desbetreffende soort(en) een ontheffing te worden aangevraagd. Deze wordt in de regel afgegeven onder de voorwaarde dat er compenserende en mitigerende maatregelen worden uitgevoerd.

3.2.3 Waterspitsmuis

De aanwezigheid van leefgebied van waterspitsmuizen binnen het plangebied kan niet op voorhand worden uitgesloten. We adviseren nader onderzoek uit te voeren aan de hand van eDNA onderzoek. Tijdens dit onderzoek worden er gemixte watermonsters verzameld binnen het plangebied en vervolgens getest op de aanwezigheid van genetisch materiaal van waterspitsmuizen. Indien er genetisch materiaal van deze soort wordt aangetroffen, kan aangenomen worden dat deze aanwezig is binnen het plangebied. In dit geval dient er voor waterspitsmuis een ontheffing te worden aangevraagd, welke in de regel wordt afgegeven onder de voorwaarde dat er compenserende en mitigerende maatregelen worden uitgevoerd.

3.2.4 Zorgplicht

Er kunnen enkele soorten voorkomen in de deelgebieden waarvoor een vrijstelling geldt in het geval van schade aan deze soorten (bijvoorbeeld bruine kikker, veldmuis, enz.). De zorgplicht van de Wnb (art. 1.11) schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door altijd zo te werken, dat dieren kunnen ontsnappen en/of deze te verplaatsen naar een geschikt biotoop in de directe omgeving (bijvoorbeeld amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland. Mits eventueel aangetroffen dieren de kans krijgen om te vluchten of eventueel aangetroffen dieren worden verplaatst naar een plek in de omgeving die niet onder invloed staat van werkzaamheden, wordt onzes inziens voldaan aan de zorgplicht. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het in één richting dempen van sloten (indien hier sprake van is) zodat vissen de kans krijgen om te vluchten en het afvissen van sloten als deze in hun volledigheid worden gedempt. Voor de voorwaarden waaraan de vrijstellingen moeten voldoen in het kader van de soorten waarvoor een vrijstelling geldt, wordt verwezen naar Bijlage I.

3.3 Overzicht vervolgstappen

Het planvoornemen kan zonder bezwaren doorgang vinden binnen de kaders van de vigerende natuurwetgeving, mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- **Broedvogels en weidevogels:** Werken buiten het broedseizoen (grootweg 15 maart-15 juli). Anders → broedvogelcheck.
- **Vleermuizen:** Voorkomen versterking lichtuitstraling boven wateroppervlakte Winsumerdiep tussen zonsondergang en zonsopkomst tijdens en na voorgenomen werkzaamheden. Wanneer dit niet mogelijk is wordt nader onderzoek geadviseerd.
- **Waterspitsmuis:** Nader onderzoek.
- **Licht beschermde en vrijgestelde soorten:** Naleven van de zorgplicht.

4 LITERATUUR EN BRONNEN

Literatuur

Berg GJ & van der Ploeg E (2014) Toetsing Flora- en faunawet in verband met de voorgenomen woningbouw ten oosten van Winsum. KenB rapport 2014-068. Koeman en Bijkerk bv, Haren.

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie), 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (red), 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Natuur van Nederland 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Bronnen internet

Google maps

www.google.com/maps

NationaleDatabank Flora en Fauna (NDFF)

<https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal>

Weidevogelgebieden Groningen

<https:// groningen.tercera-ro.nl/MapView/Default.aspx>

Ganzenfoerageergebieden Groningen

<https://www.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?url=https%3A%2F%2Fgeoservices.provincieg groningen.nl%2Fserver%2Frest%2Fservices%2FLandelijkGebied%2FEcologieFloraFauna%2FMapServer&source=sd>

Kaartenkijkdoos Provincie Fryslân

<https://www.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=14fdb7eae5844c479140f89c88abdd3>

Ravon

<http://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie>

Sovon

<https://www.sovon.nl/nl>

Verspreidingsatlas

<https://www.verspreidingsatlas.nl/>

Zoogdiervereniging

www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING

De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in drie delen: soortbescherming, gebiedsbescherming en houtopstanden.

Wnb Soortbescherming

De Wet natuurbescherming draagt onder andere zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die ervoor moeten zorgen dat de gunstige staat van instandhouding van alle in het wild levende dier- en plantensoorten zal blijven gewaarborgd.

De Wet natuurbescherming verdeelt beschermde soorten in twee groepen, de Europees beschermde soorten en de nationaal beschermde soorten. De eerste groep bestaat uit strikt beschermde soorten uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (art. 3.1 en 3.5). De Vogel- en Habitatrichtlijn zijn richtlijnen van de Europese Unie waarin wordt aangegeven welke diersoorten en welke typen natuurgebieden door de lidstaten dienen te worden beschermd. In de tweede categorie staan de overige (nationaal) beschermde soorten (art. 3.10). Binnen de Wet natuurbescherming vullen Europese en nationale wetgeving elkaar aan. De Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5) genieten een iets zwaardere bescherming dan de nationaal beschermde soorten (art. 3.10). Zo geldt voor de nationale soorten geen verbod op het verstoren, iets wat wel het geval is bij de Habitatrichtlijnsoorten. Ook zijn de belangen waaronder ontheffing aangevraagd mag worden, voor de nationaal beschermde soorten uitgebreider dan voor de habitatrichtlijnsoorten.

Vogels en verstoring

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt dat het verboden is om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden om vogels opzettelijk te storen. Dit is echter niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Dit kan dus ook tijdens het broedseizoen het geval zijn, als kan worden aangetoond of beargumenteerd dat de verstoring geen negatieve effecten heeft op (de kansen van) het broedsucces. Of dit van toepassing is hangt af van meerdere factoren, zoals de biologie van een soort, de fase van de broedtijd waarin het broedpaar zich op dat moment bevindt (zoals balts, nestbouw, eieren of jongen) en de mate van verstoring. Een ter zake kundige ecooloog kan in voorkomende gevallen bepalen wat wel of niet geldt als wezenlijke verstoring. In aanvulling op bovenstaande wordt er door de provincies een lijst met vogelsoorten gehanteerd, waarvan de nesten jaarrond bescherming genieten. Binnen deze categorie wordt onderscheid gemaakt in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en vogels met *mogelijk* jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Vrijgestelde soorten provincie Groningen

Hoewel de Wet natuurbescherming een nationale wet is, kunnen de provincies (als de bevoegde gezagen) soorten aanwijzen die vrijgesteld kunnen worden van de beschermde status, als het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen. Tabel 2.1 geeft een overzicht van de via de Verordening Wet natuurbescherming door de provincie Groningen vrijgestelde soorten (zoogdieren en amfibieën). De verordening van de Provinciale Staten van Groningen is te vinden op <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2016-6952.html>.

Tabel 1. Vrijgestelde soorten Verordening Wet natuurbescherming provincie Groningen.

<i>Zoogdieren</i>	<i>Amfibieën</i>
Aardmuis	Bastaardkikker
Bosmuis	Bruine kikker
Bunzing	Gewone pad
Dwergmuis	Kleine watersalamander
Dwergspitsmuis	Meerkikker
Egel	
Gewone bosspitsmuis	
Haas	
Hermelijn	
Huisspitsmuis	
Konijn	
Ree	
Molmuis	
Ondergrondse woelmuis	
Rosse woelmuis	
Tweekleurige bosspitsmuis	
Veldmuis	
Vos	
Wezel	
Woelrat	

Voorwaarden vrijstellingen

Zoals gezegd zijn de vrijstellingen onder het bevoegd gezag van de provincie Groningen, en zijn hiermee geen onderdeel van de Wet natuurbescherming zelf. De provincie heeft de soorten zoals die genoemd zijn in bovenstaande tabel niet zonder meer vrijgesteld, hier zijn voorwaarden aan verbonden. Ten eerste is het van belang dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Ten tweede gelden de vrijstellingen, niet in alle situaties. Deze zijn alleen van toepassing als de geplande werkzaamheden onder één van de volgende noemers vallen:

- in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer en onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Ten derde is een aantal specifieke voorwaarden opgesteld (Bijlage I van de Verordening). Hierbij geldt dat indien sprake is van vangen of doden, alleen gebruik mag worden gemaakt van de in de verordening genoemde middelen en methoden. Dit is vooral van toepassing bij de vrijgestelde zoogdieren. Indien deze in winterslaap zijn en ze worden gevangen, dan moet alles er aan gedaan worden om ervoor te zorgen dat de overlevingskansen niet worden verminderd als gevolg van het vangen en verplaatsen. Voor amfibieën is het belangrijk te vernemen dat indien deze in winterslaap zijn, het niet is toegestaan ze te vangen (en verplaatsen).

Indien bovengenoemde soorten voorkomen binnen een plangebied, is een ontheffing voor deze soort dus niet nodig.

Zorgplicht art 1.11 Wnb

Echter, dit is niet nodig omdat nog steeds een inspanning wordt geleverd om deze soorten zo min mogelijk schade te doen, zoals is omschreven in artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming, meer algemeen bekend als de zorgplicht. Hoewel overtredingen niet strafbaar zijn gesteld, kan het uitvoeren van de zorgplicht wel worden gehandhaafd door toepassing van een bestuursdwang. Dat betekent dat de uitvoerende gedwongen kan worden herstelacties uit te voeren.

Wnb Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) en Natura 2000-gebieden.

Natura 2000-gebieden

Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor, of verband houden met, het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden (Vogel- en/of Habitatrichtlijngebieden) en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen vanuit de Wet natuurbescherming getoetst te worden. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering (mogelijk) negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is aangewezen.

Wnb Houtopstanden

De Boswet is in 2015 gewijzigd en per 1 januari 2017 opgenomen in de nieuwe Wet Natuurbescherming. Die wet zal op den duur weer (beleidsneutraal) in de Omgevingswet opgenomen worden. De voor gemeenten belangrijkste wijziging van de wet is de beperking in het stellen van regels ten aanzien van houtopstanden buiten de begrenzing zoals aangegeven op de kaart Begrenzing Bebouwde kom Boswet. Dit heeft effect op o.a. gemeentelijk kapbeleid. De provincie heeft, als bevoegd gezag, een provinciale verordening opgesteld voor de uitvoering van de Wet Natuurbescherming. Dat is in overleg met de Groningse gemeenten gedaan.

De APV, afd. 3 Het bewaren van houtopstanden, oftewel de kapverordening, vormt de basis voor het nader uitgewerkte kapbeleid. Tevens zijn in de APV regels opgenomen ten aanzien van de Bomenlijst.

De bescherming van arealen bos en houtopstanden valt dus onder de Wnb, mochten deze groter zijn dan 10 are (1000 m²) of bestaan uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom. De gemeente hanteert soms voor 'buiten de bebouwde kom' een andere begrenzing dan voor de Weg- en verkeerswet. Bij twijfel kan hierover bij de gemeente informatie worden aangevraagd. Als de houtopstand groter dan 10 are is of bestaat uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom, dan is er een meld- en herplantingsplicht van hetzelfde areaal bos binnen drie jaar na het kappen hiervan. Niet alle boomsoorten vallen onder deze wetgeving. Populieren, wilgen, essen of elzen die zijn bedoeld voor de productie als biomassa zijn uitgezonderd, indien tenminste een keer per tien jaar wordt geoogst, de beplanting na 1 januari 2013 is aangelegd en aan een aantal beplantingseisen is voldaan. Ook kerstbomen die niet ouder zijn dan twintig jaar, kweekgoed, fruitbomen en windschermen om boomgaarden zijn uitgezonderd.

NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur

Strikt genomen valt de EHS/NNN niet onder de Wet natuurbescherming aangezien dit bepaald wordt door de provincies en niet door het Rijk.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) maakt onderdeel uit van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. De provincies krijgen echter zelf de gelegenheid om dit naar eigen inzicht zo goed mogelijk aan te wijzen, inrichten en beheren.

Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van het NNN plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.